

15. O Franquismo (1939–1975)

Política xeral

Bases do réxime (1939–1959)

- **Configuración do Estado franquista:**
 - **Franco, Caudillo de España:** Concentra todos os poderes (xefe do Estado, xefe do Goberno, xeneralísimo dos exércitos, xefe nacional do Movemento). Poder omnímodo, só limitado polo catolicismo, o anticomunismo e a monarquía (definición de España como reino en 1947).
 - **Leis Fundamentais** (7 leis entre 1938 e 1967):
 - **Foro do Traballo (1938):** Regulamenta o mundo laboral, crea o sindicato vertical.
 - **Lei de Cortes (1942):** Crea as Cortes orgánicas (procuradores designados, non elixidos).
 - **Foro dos Españóis (1945):** Carta de dereitos e deberes (sen garantías efectivas).
 - **Lei de Referendo (1945):** Participación directa para sancionar leis fundamentais.
 - **Lei de Sucesión (1947):** Define España como reino; Franco elixe o sucesor (Xoán Carlos en 1969).
 - **Lei de Principios do Movemento (1958):** Fixa os principios inmutables do réxime.
 - **Lei Orgánica do Estado (1967):** Síntese e actualización das anteriores; limita minimamente o poder de Franco.
 - **Movemento Nacional (1937–1977):** Partido único (Falange Española Tradicionalista y de las JONS). Organización obrigatoria para a participación política.
 - **Sindicato Vertical (Organización Sindical):** Único sindicato autorizado, integra patróns e obreiros baixo control do Estado.
- **Etapa azul (falanxista, 1939–1945):**
 - Dominio de falanxistas e militares no goberno.
 - **Represión dos vencidos:** 300.000 presos en 1940, 22.000 fusilados. Depuración de funcionarios, mestres, intelectuais. Lei de Responsabilidades Políticas (1939).
- **Illamento internacional (1945–1953):**
 - **Condena da ONU (1946):** Recomenda a retirada de embaixadores. España non entra na ONU ata 1955.
 - **Expulsión de organismos internacionais** (Unión Postal, OIT, etc.).
 - **Apertura moderada:** Francia reabre a fronteira (1948). EE.UU. concede axuda económica (1949).
- **Recoñecemento internacional (1953–1959):**
 - **Concordato coa Santa Sé (1953):** Estado confesional, dereito de presentación de bispos, ensino relixioso obrigatorio.
 - **Pactos con EE.UU. (1953):** Bases militares (Morón, Rota, Zaragoza, Torrejón) a cambio de axuda económica e militar.
 - **Entrada na ONU (1955).** Ingreso no FMI e Banco Mundial (1958).
- **Etapa tecnocrática (1959–1973):**
 - Ministros do **Opus Dei** (López Rodó, Navarro Rubio, Ullastres). Planificación indicativa.
 - **Lei de Prensa (1966)** de Fraga Iribarne: Suprime a censura previa (pero mantén multas e secuestros).

- **Lei de Liberdade Religiosa (1967):** Permite cultos non católicos (con limitacións).
- **Agonía do franquismo (1973–1975):**
 - **Crise económica (1973):** Subida do petróleo, reconversión industrial, paro.
 - **Asasinato de Carrero Blanco (20 de decembro de 1973):** ETA coloca unha bomba baixo a súa berlina. Perda do herdeiro de Franco.
 - **Goberno de Arias Navarro (1974–1975):** Espírito do 12 de febreiro (tímidas reformas). Represión do FRAP e ETA.
 - **Marcha Verde (novembro de 1975):** Marrocos invade o Sáhara español. Acordo de Madrid (14 de novembro): España cede o Sáhara a Marrocos e Mauritania.
 - **Morte de Franco (20 de novembro de 1975):** Testamento político: “Arriba España, Viva España!”. Enterrado no Val dos Caídos.

Galiza no contexto político

- **Subelevación triunfante:**
 - Galicia queda na **zona nacional** desde xullo de 1936. Non hai guerra en territorio galego (só guerrillas).
- **Represión:**
 - **Fusilamentos masivos:** Alexandre Bóveda (Pontevedra, 1936), Xaime Quintanilla (1937), Juan Paz (1937). Preto de 5.000 executados.
 - **Cárcere da Coruña** (rúa Primo de Rivera) e **convento de San Domingos de Bonaval** (Santiago) ateigados de presos.
 - **Depuración de mestres:** 1.000 mestres galegos depurados (exilio, fusilamento, inhabilitación).
- **Perda da autonomía:**
 - O **Estatuto de Autonomía de 1936** é abolido. A **Xunta de Galicia** non chega a constituírse.
 - **Supresión das Deputacións Provinciais?** Non, mantéñense, pero con presidentes nomeados polo goberno civil.
- **Caciquismo:**
 - Os **caciques** franquistas (antigos fidalgos, falangistas, xefes locais do Movemento) controlan a vida política local.
 - **Deputados provinciais** e **concelleiros** son nomeados polo goberno (non electivos ata 1973, con limitacións).
- **Oposición:**
 - **Guerrillas: Foucellas** (Benigno Andrade, executado en 1952), **Souto “Rubio”** (Serra dos Ancares, morto en 1948).
 - **Exilio intelectual:** Castelao (Bos Aires, Sempre en Galiza, 1944), Luís Seoane (Bos Aires), Lorenzo Varela (París), Ramón Piñeiro (exilio interior).
 - **Partido Galeguista** no exilio (México, Arxentina).
- **Recuperación do galeguismo (1950–1975):**
 - **Editorial Galaxia (1950):** Fundada por Ramón Piñeiro, Francisco Fernández del Riego, Xaime Isla. Publica en galego (a pesar da censura).
 - **Día das Letras Galegas (1963):** Instituído pola Real Academia Galega (primeira homenaxe a Rosalía de Castro).

- **Asociacións culturais:** O Facho (Coruña, 1969), O Galo (Santiago, 1970), A Nosa Terra (revista, reaparece en 1970).

Economía xeral

Autarquía (1939-1959)

- **Política de autosuficiencia:**
 - **Intervencionismo estatal:** Control de prezos, racionamento (cartillas), mercado negro (estraperlo).
 - **Instituto Nacional de Industria (INI, 1941):** Fomento da industria pesada (SEAT, ENSIDESA, ENDESA, ENASA).
 - **Racionamento: 300 gr de pan/día.** Cartillas de racionamento (ata 1952).
- **Agricultura:**
 - Descenso da produción (falta de abonos, maquinaria). **Lei de Concentración Parcelaria (1952)** (escasos resultados). **Instituto Nacional de Colonización** (construción de novos pobos).
- **Industria:**
 - Creación de **SEAT (1950):** Primeiro coche español (SEAT 600, 1957, símbolo do milagre).
 - **ENASA** (camións Pegaso), **ENSIDESA** (siderurxia en Avilés).
- **Comercio exterior:**
 - Illamento. Sistema de licenzas e acordos bilaterais. **Déficit comercial** crónico.

Desenvolvemento (1959-1973) - O milagre español

- **Plano de Estabilización (1959):**
 - Abandono da autarquía. Liberalización económica, apertura ao exterior.
 - **Medidas:** Paridade da peseta, liberación de prezos, fin do racionamento, atracción de investimento estranxeiro.
 - **Apoio:** FMI, OCDE, Banco Mundial.
- **Planos de Desenvolvemento (1964-1975):**
 - **I Plan (1964-1967), II Plan (1969-1972), III Plan (1972-1975).**
 - **Polos de desenvolvemento:** A Coruña, Vigo, Burgos, Valladolid, Zaragoza, Huelva, Sevilla.
 - **Obxectivos:** Crecemento do PIB, pleno emprego (non alcanzado), redistribución da renda.
- **Resultados (1960-1973):**
 - **PIB** crece un 7% anual (taxas chinesas). **Renda per cápita** de 660 \$ (1964) a 1.239 \$ (1972).
 - **Industria:** Siderurxia (Altos Hornos de Vizcaya, ENSIDESA), automoción (SEAT, FASA-Renault en Valladolid), refino de petróleo, hidroeléctrica (encoros).
 - **Turismo:** De 6 millóns (1960) a 34,5 millóns (1973). Turismo de sol e praia.
 - **Emigración: 2 millóns de españois** emigran a Europa (Alemaña, Suíza, Francia) entre 1960 e 1973. Remesas de divisas.
 - **Construción:** Boom inmobiliario, urbanización masiva das costas.
- **Problemas:**
 - **Desemprego:** Redúcese pero non desaparece (emigración como válvula de escape).
 - **Inflación:** Suba de prezos, desequilibrios comerciais.

- **Desigualdade rexional:** O interior (Castela, Estremadura, Andalucía) non se beneficia do desenvolvemento.
- **Dependencia tecnolóxica** e financeira do exterior.

Crise (1973-1975)

- **Crise do petróleo (1973):** Subida do prezo do cru. Afecta á industria (automoción, siderurxia, construción naval).
- **Reconversión industrial:** Peche de empresas, aumento do paro (10% en 1975).
- **Inflación** descontrolada (15% anual). Déficit público.

Galiza no contexto económico

- **Autarquía (1939-1959):**
 - **Agricultura minifundista:** Cultivo de millo, pataca, centeo. **Foros** mantéñense (redención non completada ata 1963).
 - **Fame: Cartillas de racionamento.** O estraperlo prolifera (especialmente nas zonas rurais).
 - **Industria: Estaleiros de Ferrol** (Bazán) producen buques de guerra. **Conservas de Vigo** (Massó, Alfacame) para o mercado interior.
- **Desenvolvemento (1960-1973):**
 - **Polos de desenvolvemento: A Coruña e Vigo** (industria automoción e conserveira).
 - **PSA Peugeot-Citroën en Vigo (1958):** Conversión da antiga fábrica de conservas en automoción. **6.900 traballadores** en 2015 (xerminar nos 1960s).
 - **Estaleiros de Ferrol:** Construción de petroleiros e buques mercantes. Auxe ata 1973.
 - **Conserveiras:** Modernización, exportación a Europa.
 - **Turismo:** Desenvolvemento das Rías Baixas (Sanxenxo, A Toxa, Vigo).
 - **Emigración:** 300.000 **galegos** emigran a Europa (Alemaña, Suíza) e a América (Venezuela, Arxentina) entre 1960 e 1975. **Remesas** que sosteñen a economía rural.
 - **Construción de encoros: Belesar, Portodemouros, San Esteban, Os Peares** (12 grandes encoros entre 1949 e 1975).
- **Crise (1973-1975):**
 - **Crise naval:** Os estaleiros de Ferrol entran en reconversión. Despedimentos masivos.
 - **Paro:** Afecta especialmente a Ferrol e Vigo.

Sociedade xeral

Estrutura social

- **Grupos privilexiados:**
 - **Nobreza** (colaboracionista): Recupera os seus bens (desamortizacións anuladas). Acceso a altos cargos.
 - **Alta burguesía** (industriais, financeiros): Beneficiada polos Planos de Desenvolvemento.
 - **Clero:** Control da educación e da moral.
 - **Militares:** Columna vertebral do réxime.
- **Clases medias:**
 - **Funcionarios, profesionais liberais** (avogados, médicos, enxeñeiros). Beneficiados polo desarrollismo.

- **Pequena burguesía** (comerciantes, pequenos industriais). Ascenso social.
- **Clases populares:**
 - **Campeñado: Xornaleiros e minifundistas.** Condicións de vida melloran lentamente (emigración, remesas).
 - **Proletariado industrial: Obreiros** de SEAT, Citroën, estaleiros. Condicións duras (salarios baixos, falta de dereitos). **Emigración** a Europa como alternativa.

Cambios sociais (1960–1975)

- **Urbanización:** Éxodo rural masivo. As cidades (Madrid, Barcelona, Bilbao, Valencia, Vigo, A Coruña) medran desordenadamente. **Chabolismo** (barracas) nas periferias.
- **Incorporación da muller:**
 - **Traballo remunerado:** A muller incorporase ao mundo laboral (fábricas, oficinas, servizos). Salarios inferiores aos homes.
 - **Sección Feminina:** Adoutramento en valores tradicionais (“a muller na casa”). Servizo Social obrigatorio (6 meses).
 - **Cambios a finais dos 60:** Acceso á universidade (primeiras avogadas, médicas). Movemento feminista incipiente.
- **Educación:**
 - **Lei de Educación (1970, Villar Palasí):** Obrigatoriedade ata os 14 anos. Creación do antigo EXB (Eduación Xeral Básica). **Descenso do analfabetismo** (do 13,5% en 1960 ao 8,8% en 1975).
 - A **escola privada relixiosa** perde o monopolio fronte á escola pública.
- **Sanidade:**
 - **Seguridade Social (1963):** Cobertura universal (teoricamente). Construción de hospitais (Residencias Sanitarias da Seguridade Social).
- **Consumo:**
 - **Neveira, lavadora, televisor** (popularización nos 1960s). **SEAT 600 (1957):** Primeiro coche de masas.
 - **Turismo:** As vacacións en praia esténdense ás clases medias.
- **Cambios de mentalidade:**
 - **Influencia do turismo** (bikinis, música rock, costumes). **Concilio Vaticano II (1962–1965):** Renovación da Igrexa, aparición de curas obreiros e comunidades de base.
 - **Apertura política: Lei de Prensa (1966)** permite certa crítica (revista Codorniz, diario Madrid).

Oposición ao franquismo

- **Primeira etapa (1939–1959):**
 - **Exilio político:** Goberno republicano no exilio (México, despois Francia). PSOE, PCE, ANV, Esquerra Republicana.
 - **Guerrilla antifranquista** (maquis): Activa en Asturias, León, Andalucía, Galicia. **Fracaso** (represión, illamento).
- **Segunda etapa (1959–1975):**
 - **Movemento obreiro: Comisións Obreiras (CC.OO.)** (1962, clandestinas). **UGT** e **CNT** no exilio e no interior. **Folga xeral de 1962** (Asturias, País Vasco, Cataluña). **Sucesos de Ferrol (10 de marzo de 1972):** 2 mortos, folga xeral.

- **Movementos estudantís: Sindicato Español Universitario (SEU)** franquista rexeitado. **Federación Universitaria Democrática (FUD)** (clandestina). Protestas en 1956, 1965, 1969. **Caputxinos (1969)**: estado de excepción.
- **Igrexa: Curas obreiros, Comunidades de base. Asemblea Conxunta Bispos-Sacerdotes (1971)**: piden democratización e perdón pola Guerra Civil. **Caso Añoveros (1974)**: bispo de Bilbao defende o uso do éuscaro, o goberno intenta expulsalo.
- **Nacionalismos periféricos**:
 - **ETA (1959)**: Euzkadi Ta Askatasuna. Asasinato de Carrero Blanco (1973). **Proceso de Burgos (1970)**: 16 etarras xulgados, 9 penas de morte conmutadas.
 - **Catalanismo: Asemblea de Catalunya (1971)** (clandestina). **Tancada de Montserrat (1966)**.
 - **Galeguismo: Editorial Galaxia, Asociacións culturais (O Facho, O Galo). Céltiga** (revista do exilio).
- **Partidos políticos** (clandestinos): **PCE** (Santiago Carrillo), **PSOE** (Felipe González secretario xeral desde 1974, Congreso de Suresnes), **Partido Carlista, PNV**.
- **Intelectuais: Unamuno** (morto en 1936), **Ortega y Gasset** (retorna a España en 1945, autoexilio moral). **Ridruejo** (evolución antifranquista). **Laín Entralgo, Aranguren, Tierno Galván** (expulsados da universidade en 1965).

Galiza no contexto social

- **Sociedade rural atrasada (1940–1960)**:
 - **Foros**: Aínda vixentes. **Lei de Redención de Foros (1926)** incompletamente aplicada. **Disposición transitoria (1963)** no Código Civil galego.
 - **Minifundio**: Parcelas moi pequenas, cultivo de subsistencia. **Emigración** como única saída.
 - **Fidalguía**: Perde poder económico (as rendas forais perden valor), pero mantén prestixio social e control local.
- **Emigración masiva**:
 - **1940–1975: 1 millón de galegos** emigran (a Europa: Alemaña, Suíza, Francia; a América: Venezuela, Arxentina, Brasil).
 - **Remesas: 300 millóns de pesetas anuais (1960s)**. Sostén a economía familiar e permite a **redención de foros**.
 - **Indianos**: Emigrantes que volven ricos (construción de pazos, escolas, fontes).
- **Obreirismo**:
 - **Ferrol: Estaleiros Bazán. CC.OO. e UGT** teñen forte implantación. **Sucesos do 10 de marzo de 1972**: 2 obreiros mortos (Daniel Niebla, Xulio Aneiros) pola policía. Folga xeral. **Bispo de Mondoñedo-Ferrol** (Miguel Ángel Araújo) defende aos obreiros.
 - **Vigo: Citroën**. Folgas en 1972 (solidariedade con Ferrol). **CC.OO.** clandestina.
- **Igrexa galega**:
 - Maioría conservadora. Pero **bispo Araújo** (Ferrol) e **bispo de Tui** (José Cerviño) apoian as demandas sociais.
 - **Curas obreiros** nas barriadas de Vigo e A Coruña.
- **Exilio intelectual**:
 - **Castelao**: Sempre en Galiza (1944, Bos Aires). **Luís Seoane**: pintor, escritor, editor en Bos Aires. **Lorenzo Varela**: poeta en París. **Ramón Piñeiro**: exilio interior (Galaxia).
- **Cultura galega na clandestinidade**:

- **Editorial Galaxia (1950):** Publica en galego (Poesía galega contemporánea, 1952; A Nosa Terra). Sometida a censura.
- **Asociacións culturais: O Facho** (A Coruña, 1969), **O Galo** (Santiago, 1970). Promoven o uso do galego, conferencias, recitais.
- **Día das Letras Galegas (1963):** Primeira homenaxe a Rosalía de Castro (centenario de Cantares gallegos). Acto de afirmación nacional.
- **Festas Minervais** (Santiago, 1950s): Certame literario en galego (con censura).

Cultura xeral

A longa noite de pedra (1939–1960)

- **Represión cultural:**
 - **Censura previa: Lei de Prensa (1938)** (restablecida en 1945). **NO-DO** (noticiero obrigatorio nos cines, 1943–1975).
 - **Depuración de intelectuais: Exilio** (Alberti, Cernuda, Guillén, Salinas, Zambrano, Madariaga). **Exilio interior** (Aleixandre, Cela, Torrente Ballester, Vicente Risco, Otero Pedrayo).
 - **Prohibición do galego, éuscaro e catalán** (só castelán oficial).
- **Cultura oficial:**
 - **Nacionalcatolicismo:** A relixión católica como eixe da vida cultural. **Val dos Caídos** (1940–1959, lugar de enterramento de Franco e José Antonio).
 - **Literatura triunfalista: José María Pemán, Agustín de Foxá, Rafael Sánchez Mazas** (falangistas).
 - **Cine:** Raza (1942, guión de Franco), Sin novedad en el Alcázar (1940). **CIFESA** (produtora oficial).
- **Apertura moderada (1950–1960):**
 - **Literatura existencial** (Camilo José Cela, La familia de Pascual Duarte, 1942; La colmena, 1951, censurada). **Miguel Delibes** (El camino, 1950).
 - **Realismo social: Rafael Sánchez Ferlosio** (El Jarama, 1956), **Carmen Martín Gaité** (Entre visillos, 1958).
 - **Poesía: Blas de Otero** (Pido la paz y la palabra), **Gabriel Celaya** (Cantos íberos), **José Hierro**.

O despegue cultural (1960–1975)

- **Lei de Prensa de 1966** (Fraga Iribarne):
 - Suprime a **censura previa**. Permite a publicación de xornais independentes (El País, 1976; Diario 16, 1976 - xa na transición).
 - **Consecuencias:** Aparición de revistas críticas (Triunfo, Cuadernos para el Diálogo). **Cine de autor** (Carlos Saura, La caza, 1966; Ana y los lobos, 1972).
- **Cine:**
 - **Luis García Berlanga:** Bienvenido, Mister Marshall (1953, crítica social disimulada), El verdugo (1963).
 - **Juan Antonio Bardem:** Muerte de un viajante (1959).
 - **Cine de destape** (fin dos 60): Explotación sexual, crítica indirecta ao réxime.
- **Literatura:**
 - **Novela experimental: Luis Martín-Santos** (Tiempo de silencio, 1962). **Juan Benet** (Volverás a Región, 1967).

- **Poesía: Xeración dos 50** (Ángel González, José Ángel Valente, Claudio Rodríguez). **Xeración de 68** (Leopoldo María Panero, Antonio Martínez Sarrión).
- **Teatro:**
 - **Teatro independente: Els Joglars** (Barcelona), **Tábano, Los Goliardos** (Madrid). Crítica social e política.
 - **Autores: Antonio Buero Vallejo** (Historia de una escalera, 1949; El tragaluz, 1967), **Alfonso Sastre** (Escuadra hacia la muerte, 1953, censurada).
- **Música:**
 - **Cantautores: Joan Manuel Serrat** (Cançó de matinada, 1968, prohibida en galego e catalán), **Raimon** (Al vent, 1959), **Paco Ibáñez, Lluís Llach**. Crítica antifranquista.
 - **Festival de Benidorm** (1959-1970): Primeiras cancións en castelán para Eurovisión. **Massiel** (La la la, 1968).
- **Prensa:**
 - **Diario Madrid** (clausurado en 1971 por criticar a Franco). **Informaciones** (tolerante). **El Alcázar** (ultradereita).
 - **Revistas:** Índice (de Juan Ramón Jiménez, desde o exilio), Cuadernos Hispanoamericanos (tolerada).

Galiza no contexto cultural

- **A longa noite de pedra** (título de Celso Emilio Ferreiro, 1962):
 - **Prohibición do galego** na administración, na escola, nos medios de comunicación. **Censura** de todo o que non fose castelán.
 - **Exilio da intelectualidade: Castelao** (Bos Aires), **Luís Seoane** (Bos Aires), **Lorenzo Varela** (París), **Ramón Piñeiro** (exilio interior). **Risco** (volve a Galicia en 1939, pero con censura).
- **Editorial Galaxia** (1950):
 - Fundada por **Ramón Piñeiro, Francisco Fernández del Riego, Xaime Isla, Antón Fraguas**.
 - Publica en galego: **Poesía galega contemporánea** (1952), **A Nosa Terra** (desde 1970).
 - **Foco de resistencia cultural:** Publica obras de Castelao (póstumas), Otero Pedrayo, Risco, Cunqueiro.
- **Poesía:**
 - **Celso Emilio Ferreiro:** Longa noite de pedra (1962) - denuncia da represión e do exilio. **Xeración de 1950**.
 - **Álvaro Cunqueiro:** Merlín e familia (1955, en castelán, despois en galego), As crónicas do sochantre (1960).
 - **Xeración de 1970: Uxío Novoneyra** (Os eidos, 1962), **Manuel María** (Muiñeiro de brétemas, 1968), **Bernardino Graña** (Profecía do mar, 1969). Poesía social e de compromiso.
- **Teatro:**
 - **Teatro de Cámara** (A Coruña, Santiago). **Grupo de Teatro do Centro Gallego de Bos Aires**.
 - **Autores: Álvaro Cunqueiro** (teatro), **Daniel Cortezón** (O incerto señor don Hamlet, 1969).
- **Pintura:**
 - **Luís Seoane** (exilio, gravado, pintura social). **Laxeiro** (José Vázquez Laxeiro, retorna de Arxentina en 1972). **Carlos Maside** (ilustrador de Castelao).
- **Prensa:**

- La Voz de Galicia (tolerante, pero sometida a censura). El Ideal Gallego, El Pueblo Gallego (controlados).
- A Nosa Terra (reaparece en 1970, primeiro en castelán, despois en galego). O Facho (revista da asociación cultural homónima).
- **Institucións:**
 - **Real Academia Galega (1906):** Publica o Dicionario (1972) e a Gramática (1974) - normalización do idioma.
 - **Instituto de Estudos Gallegos Padre Sarmiento (1943,** dependente do CSIC). Investigación histórica.
 - **Seminario de Estudos Galegos (clausurado en 1936, refundado en 1978).**
- **Música:**
 - **Música tradicional: Milladoiro (1975,** grupo de música folk). **Festa da Isteria (Ribadavia, 1975).**
 - **Cantautores: Xosé Manuel Beiras (político, non músico), José Afonso (portugués, moi escoitado en Galicia). Voces Ceibes (1974,** primeiro disco de cantautores galegos: Emilio Cao, Xosé Lois Romero, Bibiano).

Táboa resumo: Etapas do Franquismo

Etapa	Período	Características políticas	Características económicas	Características sociais
Posguerra (autarquía)	1939-1959	Represión internacional, fundamentais, movemento nacional	Autarquía, racionamento, estraperlo	Fame, represión dos vencidos, exilio, guerrilla
Desenvolvementismo	1959-1973	Apertura internacional, tecnócratas do Opus Dei, Planos Desenvolvemento	Crecemento económico, turismo, de inmigración, industrialización	Urbanización, consumo, cambios de mentalidade, oposición obreira e estudantil
Agonía	1973-1975	Crise política, asasinato de Carrero Blanco, Crise do petróleo, goberno de Arias, morte de Franco	conversion, paro	Incremento da oposición (CC.OO., ETA, nacionalismos), cambio social acelerado

Táboa: Leis Fundamentais do Franquismo

Lei	Data	Contido
Foro do Traballo	9-3-1938	Regulación laboral, sindicato vertical
Lei de Cortes	17-7-1942	Creación das Cortes orgánicas (procuradores designados)
Foro dos Españóis	17-7-1945	Dereitos e deberes (sen garantías)
Lei de Referendo	22-10-1945	Participación directa para sancionar leis fundamentais

Lei	Data	Contido
Lei de Sucesión	26-7-1947	España como reino, Franco elixe sucesor
Lei de Principios do Movemento	17-5-1958	Principios inmutables do réxime
Lei Orgánica do Estado	10-1-1967	Síntese e actualización das anteriores

Táboa: Presidentes de Goberno (1938-1975)

Presidente	Período	Partido / Familia
Francisco Franco Bahamonde	30-1-1938 - 8-6-1973	Militar / Falange
Luis Carrero Blanco	8-6-1973 - 20-12-1973 (asasinado)	Militar (Opus Dei)
Carlos Arias Navarro	2-1-1974 - 1-7-1976 (xá no reinado de Xoán Carlos I)	Falangista (liña dura)